

Заваринська І.Ф.,
кандидат філологічних наук викладач іноземних мов, методист
Теребовлянського коледжу культури і мистецтва
zif30@ukr.net

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЇ ЯК ФІЛОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА»

Невід'ємною ознакою високої мовної культури є володіння фразеологічним багатством як рідної, так і іноземної мови. Федеріко Фелліні, відомий режисер і сценарист, з цього приводу зазначив, що «*Друга мова – це друге бачення життя*» [16].

Фразеологія – надзвичайно складне явище, вивчення якого потребує свого методу дослідження, а також використання даних інших наук: граматики, стилістики, фонетики, мовознавства, порівняльної лексикології, історії мови, історії, філософії, логіки і країнознавства [15, с. 414].

Мета дослідження полягає у підвищенні мотивації студентів до вивчення фразеології як філологічної складової навчальної дисципліни «Іноземна мова» у лінгвокультурологічному аспекті.

Актуальність проблеми зумовлено недостатньою інтегрованістю фразеології у навчальний курс і поверхневе вивчення матеріалу; недостатня кількість методичних посібників щодо системності вивчення фразеології; труднощі, що виникають при аудіюванні, читанні та перекладі автентичного матеріалу, зокрема лінгвокультурного компоненту мови, яку вивчаємо. Концепція представленої проблеми базується на положенні про те, що діяльність викладача іноземних мов передбачає важкий шлях науково-методичної, соціально-культурної та психологічної підготовки.

Основним у вирішенні цієї проблеми є формування власної компетентності з проблеми дослідження культурно-маркованого матеріалу на заняттях іноземних мов, тобто розуміння сутності та значення поставленого питання. Сучасні вимоги з метою підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови націлюють викладача у своїй роботі на використання новітніх технологій. Для досягнення ефективності і якості роботи використовуються лінгвокультурологічний матеріал, який є актуальним та ефективним у формуванні навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва тощо.

Сучасні етнолінгвісти розглядають фразеологізми у категоріях культури. Дослідження внутрішньої форми маркованого матеріалу та їх компонентів стало предметом дослідження багатьох відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: Є. Жетельської-Флешко, Т. Шутковського, О. Тищенка, А. Івченко, О. Левченко та інших. Специфіка зіставлених фразеологічних одиниць, за Валерієм Мокієнком, Віктором Ужченком, Володимиром Гаком, полягає в тому, що одна і та ж сама інформація компонента – власна назва – може

міститись у слов'янських та романо-германських фраземах, але при зіставленні матеріалу спостерігаємо відмінності у засвоєнні цієї інформації певним етносом, тобто у специфіці її сприйняття соціумом, що пов'язано з позамовними чинниками.

Основною ідеєю дослідження фразеологічних одиниць із власними назвами є виявлення семантики шляхом зіставлення конотацій (тобто позначень) та асоціацій їхніх компонентів, що пов'язані з іменами та географічними об'єктами і відображають світобачення носіїв мови, їх культурні символи, звичаї, традиції тощо.

Фразеологічні одиниці ми не можемо розподіляти за параметром: про людину – за допомогою назви людини, про місце – за допомогою назви місця. Наприклад, семантику *поведінки людини* несуть компоненти – назви географічних об'єктів у фраземах: *Like Morvah Downs, hard and never plowed* [14, с. 211]. Тут мова йде про некультурних, грубих людей, які порівнюються з низинами Морваху, чи наприклад польська фразема *Obrąb i Mościska* [17, с. 12] має значення «сварлива людина», в українській мові подібна одиниця: *Що бішена кішка, що понеділкова жінка, що чоловік з Борисполя – все одно* [3, с. 312] позначає людину, якій не вгодиш.

Важливе місце в дослідженні семантики фразеологізмів зіставлюваних мов займають прецедентні слова – власні назви, тобто компоненти мовних одиниць, які асоціативно чи символічно пов'язані з певними подіями, місцем, іменем чи героями міфології, літератури, історії тощо і є невід'ємною частиною смислової та структурної організації фразеологізму. Міфологія та релігія стала підґрунтям мотиваційної основи фразеологізмів з сакральними онімами. Незважаючи на спільні витoki тексту, у досліджуваних мовах спостерігаємо специфічне фразеологічне «опрацювання» прецедентної інформації. Порівняймо: є інтерлінгвальні одиниці, тобто фраземи, які у всіх зіставлювальних мовах мають одне й те саме значення: англ. *to get Judas kiss* [12, с. 333]; укр. *Юдин поцілунок* [5, с. 133]. Проте, в англійській та польській мовах спостерігаємо й особливе опрацювання прецедентної інформації про Юду. Польська одиниця *Judek – nie dudek* [8, с. 71] вживається на позначення *хитрої людини*. Цікавим є і уявлення про *рудий колір волосся* у фраземі: англ. *Judas hair* [10, с. 50] та пол. *Czerwony jak Judosz* [13, с. 53]. Так, для перекладу текстів із фразеологізмами та ідіомами слід визначити семантику фразеологізмів шляхом дослідження джерел їхньої внутрішньої форми (*соціуму, історії, літератури, античності, християнства*) та конотативність, що пов'язана із компонентом власна назва.

Отже, поглиблене вивчення та засвоєння запропонованого матеріалу є важливим і дає можливість: отримати широкі знання про культуру, історію, звичаї та традиції народу, мова якого вивчається, удосконалювати вивчення мови в оригіналі, формувати розуміння та вміння відчувати логіку мови та мовлення, збагатити світогляд, навчитися адекватно та своєрідно відображати власні думки, безпосередньо використовуючи фразеологічні єдності у різних комунікативних ситуаціях, літературно перекладати та аналізувати твори зарубіжних письменників, застосовувати різні лексичні трансформації.

Опрацьований практичний та теоретичний матеріал може стати у пригоді створення схеми аналізу мовних одиниць при укладанні перекладних багатомовних фразеологічних словників, а також при вивченні спецкурсу із міжкультурної комунікації, у викладанні навчальних дисциплін: «Порівняльна типологія слов'янських та романо-германських мов», «Перекладацький аналіз тексту», «Лінгвокраїнознавство» тощо.

Література

1. Івченко А. Проблеми ідентифікації ономастичної фразеології / Анатолій Івченко // *Systemy onomastyczne w słowianskich gwarach mieszanych i przejściowych : Materiały Konferencji Naukowej*. – Lublin : UMCS, 1993. – С. 155–163.
2. Мізін К. І. Когнітивна фразеологія : проблеми становлення / Костянтин Іванович Мізін // *Слов'янський вісник : зб. наук. праць*. – Рівне, 2009. – Вип. 8. – С. 110–117.
3. Мишанич С.В. Прислів'я та приказки: Людина, родинне життя, риси характеру / Степан Васильович Мишанич. – Київ : Наукова Думка, 1990. – 522 с.
4. Мокиєнко В. М. Славянська фразеологія / Валерій Михайлович Мокиєнко. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. шк., 1989. – 287 с.
5. Моторний В. А, Scholze Dietrich. Питання сорабістики. Sorbisches Institut (Bautzen, Germany). – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2006 – 319 с.
6. Ужченко В. Д. Східноукраїнська фразеологія / Віктор Дмитрович Ужченко. – Луганськ : Альма-матер, 2003. – 362 с.
7. Шутковски Т. Образ человека в русских и польских фразеологизмах с антропонимическим компонентом / Тадеуш Шутковски // *Słowo. Tekst. Czas. Materiały Konferencji Naukowej*. – Szczecin, 2005. – S. 186–196.
8. Krzyżanowski J. *Madrej głowie dość dwie słowie: Dwie nowe centurie przysłów polskich* / Julian Krzyżanowski // – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1960.
9. Laupan V., Alain N. *Śledztwo w sprawie śmierci Jezusa* / Victor Laupan, Alain Noel // – W. : Wydawnictwo M, 2010. – 444 s.
10. Paffenroth K. *Judas: Images of the Lost Disciple* / Kim Paffenroth // – London : Westminster John Knox Press, 2010.
11. Rzetelska-Feleszko E. *Znaczenie nazw własnych w procesie komunikacji językowej* / Ewa Rzetelska-Feleszko // V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna, Poznań. 3-5 września. Księga referatów, red. K. Zierhoffer. – Poznań : Wydawnictwo Uniwersytetu Adama Mickiewicza, 1985. – S. 109–117.
12. Schauffler A. F. *Select Notes on the International Sunday School Lessons* / Adolphus Frederick Schauffler // – M. : W. A. Wilde Company, 1909. – 333 p.
13. Wyderka B., Iżykowska M. *Słownik gwar śląskich: cyrkarz-dawny* / Bogusław Wyderka, Małgorzata Iżykowska // Państwowy Instytut Naukowy-Institut Śląski w Opolu. Opole : Państwowy Instytut Nauk. Instytut Śląski w Opolu, 2000. – 500 s.
14. TTEM – Wilkinson P.R. *Thesaurus of Traditional English Metaphors* [red. P.R. Wilkinson.]. – L.: Foreign Language Study, 2003.

15. Інтернет-ресурси : philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni//50.pdf<https://www.google.com.ua/search?tbm=bks&hl=uk&q=%D0%94%D0%B5%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%87><http://webcache.googleusercontent.co>. (Дем'яненко Н.Б., к.філол.н, доц., Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка).
16. Інтернет-ресурси : https://uk.wikipedia.org/wiki/Федеріко_Фелліні (10 висловів, які мотивують вивчати італійську мову).
17. Інтернет-ресурси : m.ua/books?id=https://books.google.cotYVpA (Przyslowia i wyrazenia od miasy i wsi. (Sprichwörter und Redensarten.)).

УДК378.1 373.2

Загородня Л.П.

кандидат педагогічних наук, доцент

Глухівського національного педагогічного університету

імені О. Довженка

l.zagorodnya69@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Інтеграція в європейський освітній простір, участь у Болонському процесі породжують необхідність кардинальних змін в українській освітній системі. Модернізація системи освіти є метою Української держави. Першочерговим завданням цього процесу є забезпечення якості освіти в усіх її ланках. Існує очевидний зв'язок між вищою педагогічною освітою і дошкільною, оскільки від якості підготовки фахівців залежить якість надання освітніх послуг дітям.

Різним аспектам проблеми підготовки фахівців для дошкільної ланки присвятили свої наукові пошуки Л. Артемова, А. Алексеева, Г. Беленька, А. Богущ, О. Брежнева, І. Дичківська, Л. Зданевич, Г. Закорченна, О. Листопад, Н. Маковецька, Ю. Манилюк, Т. Поніманська, Т. Пономаренко, Т. Степанова, Л. Лохвицька, Р. Шаповал, О. Усик, А. Яцинікта інші.

Не дивлячись на чималу кількість досліджень, присвячених проблемі підготовки фахівців для дошкільної галузі, питанням підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО не було приділено достатньо уваги.

Оскільки професійна компетентність вихователя ЗДО є критерієм оцінки якості освітнього процесу і, водночас, важливою умовою її забезпечення, нашою метою є висвітлити зміст підготовки магістрів до забезпечення розвитку професійної компетентності вихователів ЗДО.

Інтегративну роль у формуванні готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти відіграє авторський курс «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти». Серед низки вмінь, якими оволодівають магістранти в процесі вивчення дисципліни, є вміння проводити процедури атестації педагогічних працівників та моніторинг професійної компетентності вихователів ЗДО;